

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง "ลักษณะครูศิลปะที่พึงประสงค์ตามการรับรู้ของครูศิลปะและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร" สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะครูศิลปะที่พึงประสงค์ตามการรับรู้ของครูศิลปะและนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะครูศิลปะที่พึงประสงค์ตามการรับรู้ของครูศิลปะและนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานของการวิจัย

ลักษณะครูศิลปะที่พึงประสงค์ตามการรับรู้ของครูศิลปะและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร ประกอบด้วยครูผู้สอนศิลปะ ในปีการศึกษา 2529 จำนวน 132 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 66 โรงเรียน และนักเรียนที่กำลังเรียนศิลปะศึกษาเป็นวิชาบังคับ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 2 ในปีการศึกษา 2529 จำนวน 325 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แล้วสร้างแบบสอบถามขึ้นเอง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา 5 ใน 7 ท่าน จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้แบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับลักษณะครุศิลปะที่พึงประสงค์ในค่านิยมบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ คำนวณการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการสอนศิลปศึกษา คำนวณวิเศษผลประเมินผลการเรียนการสอนศิลปศึกษา ใช้แบบสอบถามแบบประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของครุศิลปะ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-Ended)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปตารางและการบรรยาย

4.2 เกี่ยวกับลักษณะครุศิลปะ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การเปรียบเทียบความคิดเห็นใช้การทดสอบค่าที (t-test) นำเสนอในรูปตารางและการบรรยาย

4.3 เสนอข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น ของครุศิลปะจากแบบสอบถามปลายเปิดในรูปความเรียง ตามลำดับความสำคัญ

สรุปผลการวิจัย

1. จากการสำรวจสถานการณ์ของครุศิลปะ และนักเรียนพบว่า

1.1 ครุศิลปะจำนวน 132 คน เป็นหญิงมากกว่าชาย ส่วนมากมีอายุในช่วง 30 ปีขึ้นไป มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า

1.2 นักเรียนจำนวน 325 คน เป็นนักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 11-15 ปี และอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. การศึกษาลักษณะครูศิลปะที่พึงประสงค์ตามการรับรู้ของครูศิลปะและนักเรียน สรุปได้ว่า

2.1 ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ โดยส่วนรวมครูศิลปะและนักเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วย นอกจากนั้นทั้งครูศิลปะและนักเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ครูศิลปะควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการสอน สำหรับครูเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ครูศิลปะควรมีใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และนักเรียนเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ครูควรให้คำปรึกษาแก่นักเรียนด้วยความเต็มใจ

2.2 ด้านการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการสอนศิลปศึกษา โดยส่วนรวมครูศิลปะและนักเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วย นอกจากนั้นครูศิลปะเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ครูควรสอนให้นักเรียนเห็นคุณค่าของศิลปะ สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน สอนให้เห็นคุณค่าของศิลปะไทย เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมกิจกรรมพิเศษ เช่น จัดนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียน ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีแก่นักเรียน ในเรื่องความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน สำหรับนักเรียนไม่แน่ใจว่า ครูควรเน้นการสอนแบบให้นักเรียนเรียนด้วยตนเอง หรือค้นคว้าด้วยตนเอง และทั้งครูและนักเรียนไม่แน่ใจว่า ครูศิลปะควรเน้นการสอนแบบบรรยาย

2.3 ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยส่วนรวมครูศิลปะและนักเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วย นอกจากนั้นทั้งครูและนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันในระดับไม่แน่ใจว่า ครูศิลปะควรเน้นการใช้แบบทดสอบนักเรียน สำหรับนักเรียนเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ครูศิลปะควรให้คะแนนอย่างยุติธรรม และไม่แน่ใจว่า ครูศิลปะควรเน้นการสอบถามนักเรียน

3. เปรียบเทียบลักษณะครูศิลปะที่พึงประสงค์ตามการรับรู้ของครูศิลปะและนักเรียน สรุปได้ดังนี้

3.1 ค่านิยมบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ความคิดเห็นของครูศิลปะและนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของครูศิลปะค่านิยมบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ครูศิลปะและนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05 ในเรื่องที่ว่า ครูศิลปะควรสนใจและติดตามความก้าวหน้าของศิลปศึกษา และวิชาการด้านอื่นๆ เสมอ

3.2 ค่านิยมการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการสอนศิลปศึกษา ความคิดเห็นของครูศิลปะและนักเรียน เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของครูศิลปะค่านิยมการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการสอนศิลปศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ครูศิลปะและนักเรียนมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในเรื่องต่อไปนี้คือ ครูศิลปะควรเน้นการสอนแบบบรรยาย ควรเน้นการสอนแบบทดลองเพื่อให้นักเรียนพบคำตอบด้วยตนเอง เน้นการสอนแบบให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองหรือค้นคว้าด้วยตนเอง ครูศิลปะควรสอนศิลปะได้ทุกหน่วยงานที่กำหนดให้นักเรียนเรียน มีการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย เช่น สไลด์ วีดิโอประกอบการสอน

3.3 ค่านิยมการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนศิลปศึกษา ความคิดเห็นของครูศิลปะและนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของครูศิลปะค่านิยมการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนศิลปศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปะและนักเรียนมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในข้อที่ว่า ครูศิลปะควรเน้นการทดสอบการปฏิบัติของนักเรียนเป็นรายบุคคล

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะครูศิลปะที่พึงประสงค์ ของครูศิลปะและนักเรียน จากแบบสอบถามปลายเปิด สรุปได้ดังนี้

ค่านิยมบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์

ครูศิลปะ ให้ความเห็นว่า ลักษณะที่สำคัญที่สุดของครูศิลปะคือ การเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดีต่อครูในสายวิชาอื่น นักเรียน และบุคคลทั่วไป เป็นคนมองโลกในแง่ดี ร่าเริงแจ่มใส มีอารมณ์ขัน มีน้ำใจ มีจิตใจมั่นคงไม่อ่อนไหวง่าย การแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับการเป็นครู มีแบบฉบับที่แสดงออกถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

รู้จักนำเอาความรู้ทางศิลปะมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม

นักเรียน ให้ความเห็นว่า ครูศิลปะควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ ยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ถือตัว เป็นกันเองกับนักเรียน เป็นที่ปรึกษาและเอาใจใส่นักเรียนโดยสม่ำเสมอ ควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี มีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน เข้าถึงความรู้สึกและเห็นอกเห็นใจนักเรียน การแต่งกายควรสุภาพเรียบร้อย เก๋ เท่ห์ ทันสมัย มีเอกลักษณ์ของตนเอง เหมาะสมกับกาลเทศะและการเป็นครูผู้สอนศิลปะ

ด้านการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการสอนศิลปะศึกษา

ครูศิลปะ ให้ความเห็นว่า สิ่งสำคัญสำหรับการเรียนการสอนศิลปะคือ อุปกรณ์และสื่อที่ใช้ประกอบการสอน เป็นอุปกรณ์ที่ทันสมัย ครูควรเตรียมให้พร้อม ถูกต้องเหมาะสม เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างความสนใจนักเรียน การสอนและการจัดกิจกรรมการสอนควรใช้เทคนิควิธีการใหม่ๆ เหมาะสมกับสภาพในปัจจุบัน คำนี้ถึงการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ยึดแนวหลักสูตรและจุดประสงค์ของการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกโดยเสรี ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน ร่วมกันวิจารณ์ผลงานเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและข้อบกพร่อง

นักเรียน ให้ความเห็นว่า ครูศิลปะควรใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยและเหมาะสม อุปกรณ์ประกอบการทำงานของนักเรียนควรจัดหาให้เพียงพอแก่ปริมาณของนักเรียน การสอนควรสอนให้เกิดความสนุกสนานและความเข้าใจ มีการสาธิตการทำงาน เน้นการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความชำนาญ เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกและสร้างสรรค์งานอย่างอิสระ สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนโดยส่งเสริมการทำงานร่วมกัน

ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนศิลปะศึกษา

ครูศิลปะ ให้ความเห็นว่า ควรวัดผลด้วยการพัฒนาการของนักเรียนเป็นรายบุคคล ไม่ควรเปรียบเทียบผลงาน ควรมีเกณฑ์ในการพิจารณาแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของงานแต่ละชิ้น ไม่นำเอาค่านิยมของตนเองเป็นเกณฑ์ในการตัดสิน มีการวิจารณ์ผลงานเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาตนเอง

นักเรียน ให้ความเห็นว่า ครูศิลปะควรให้คะแนนอย่างยุติธรรม

ควรพิจารณาความสนใจและความตั้งใจในการปฏิบัติงาน รวมทั้งพัฒนาการการทำงาน
ของนักเรียน พิจารณาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถและความถนัดเป็นราย
บุคคล วิเคราะห์ผลงานอย่างมีเหตุผล ควรตรวจผลงานอย่างสม่ำเสมอทันเสมอปลาย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะครูศิลปะที่พึงประสงค์ตามการรับรู้ของครูศิลปะ
และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า

1. ลักษณะครูศิลปะด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ทั้งครูและนักเรียนมี
ความเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทั้งครูศิลปะ
และนักเรียนมีความเห็นว่า ครูควรเป็นผู้มีบุคลิกลักษณะที่น่าเคารพนับถือ มีความเมตตา
กรุณา มีความมานะพยายาม เอาใจใส่ต่อศิษย์และมีศรัทธาต่ออาชีพครูอย่างแท้จริง
(บุญสม มาศิน 2521 : 40) บุคลิกภาพที่ดีของครูนั้นมีส่วนสำคัญมากในการที่จะผลักดัน
ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างดี (ถวัลย์ มาศจรีส 2529 : 5) เป็นที่น่าสังเกต
ว่า ทั้งครูและนักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งในข้อที่ว่า
ครูศิลปะควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการสอน ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชา
ศิลปศึกษาที่มุ่งส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ เพื่อพัฒนาการด้านต่างๆ
ของผู้เรียน ดังนั้นครูผู้สอนศิลปศึกษาจำเป็นต้องมีคุณลักษณะอันเป็นพื้นฐานที่ตีเหมาะสม
กับวิธีการสอนแบบสร้างสรรค์ (เชซา นุชคอนไผ่ 2527 : 42-43) สำหรับครูศิลปะ
เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าครูศิลปะควรมีใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และนักเรียน
เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ครูศิลปะควรให้คำปรึกษาแก่นักเรียนด้วยความเต็มใจ ซึ่งสอดคล้อง
กับผลการวิจัยของ ออมสิน ศิลพันธ์ (2526 : 60) เกี่ยวกับคุณสมบัติที่พึง-
ประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาคหกรรมศาสตร์ จากความคิดเห็นของอาจารย์และ
นักศึกษาพบว่า คุณสมบัติที่สำคัญมากคือ ครูเอาใจใส่และเป็นกันเองกับนักศึกษา ให้คำ
ปรึกษาและแนะนำด้วยความเต็มใจ ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของผู้อื่น

สำหรับการเปรียบเทียบความคิดเห็นตามการรับรู้ของครูศิลปะและนักเรียนโดย
ส่วนรวม พบว่า ครูศิลปะและนักเรียนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ
0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าครูศิลปะ

และนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในเรื่องที่ว่า ครูศิลปะควรสนใจและติดตามความก้าวหน้าของศิลปศึกษาและวิชาการด้านอื่นๆ เสมอ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย ครูศิลปะและนักเรียนมีความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยเช่นกันแต่ ความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับสูงกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูศิลปะเห็นความสำคัญ ของลักษณะที่ดีของครูศิลปะว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในวิชาศิลปศึกษาติดตาม ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะอยู่เสมอ เป็นสมาชิกและเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ ปรับ-ปรุงตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ สามารถนำความรู้ด้านอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ในงานศิลปะได้ (เคชา นุชคอนไผ่ 2527 : 42-43) สอดคล้องกับงานวิจัยของ บาคิสตา (Batista 1976 : 257) ซึ่งกล่าวว่าพฤติกรรมที่ดีของครูควรประกอบด้วยความรู้ในเนื้อหาวิชา ที่ทันสมัย งานวิจัย บทความ และสิ่งตีพิมพ์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ สอน แต่การที่นักเรียนมีความเห็นแตกต่างออกไปนั้นอาจเป็นเพราะนักเรียนระดับมัธยม-ศึกษาตอนต้นยังไม่เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในค่านี้นักพอ

2. ลักษณะครูศิลปะด้านการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการสอนศิลปศึกษา ทั้งครูและนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เป็นเพราะ ทั้งครูและนักเรียนอาจเห็นด้วยว่า ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนศิลปะเป็นอย่างดี ควรจัดกิจกรรมศิลปศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีอิสระใน การทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์อย่างเสรี มีความเจริญงอกงามทั้งด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญา สอดคล้องเหมาะสมกับบุคลิกภาวะ เพศ วัย และสภาพการณ์ (ชูจิตต์ วัฒนารมย์ 2528 : 54) สำหรับครูมีความเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ครูศิลปะควรสอนให้นักเรียนเห็นคุณค่าของศิลปะ และสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ใน ชีวิตประจำวัน สอนให้นักเรียนเห็นคุณค่าของศิลปะไทยเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมกิจกรรมพิเศษ เช่น จัดนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียน ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีแก่นักเรียนในเรื่องความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน จะสังเกตได้ ว่าทุกค่านี้อาจสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนศิลปศึกษาระดับมัธยม-ศึกษาโดยตรง ครูศิลปะจึงตระหนักถึงความสำคัญในค่านี้อย่างยิ่ง นอกจากนั้นแล้วทั้ง ครูและนักเรียนยังมีความเห็นสอดคล้องกันในระดับไม่แน่ใจในข้อที่ว่า ครูควรเน้นการสอน แบบบรรยาย อาจเป็นเพราะว่าวิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาทักษะ การที่นักเรียนได้ปฏิบัติหรือ

ทำกิจกรรมได้มากเท่าใดยิ่งทำให้เกิดทักษะมากขึ้นเท่านั้น (ชโล พงษ์สามารถ 2526 : 70) ดังนั้นการสอนแบบบรรยายจึงเป็นส่วนประกอบในการอธิบายเน้นเนื้อหาทางทฤษฎี เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติเสียเป็นส่วนใหญ่

สำหรับการเปรียบเทียบความคิดเห็นตามการรับรู้ของครูศิลปะและนักเรียน โดยส่วนรวมครูศิลปะและนักเรียนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปะและนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในเรื่องที่ว่าครูศิลปะควรเน้นการสอนแบบบรรยาย เน้นการสอนแบบให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองหรือค้นคว้าด้วยตนเอง เน้นการสอนโดยให้นักเรียนแสดงออกด้วยตนเองตามความถนัด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า ครูศิลปะมีความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย มีค่าสูงกว่านักเรียนซึ่งมีความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยและไม่แน่ใจ ทั้งนี้เพราะครูแต่ละคนมีเทคนิควิธีการสอนไม่เหมือนกัน วิธีการนั้นอาจเป็นวิธีเดียวกันแต่เทคนิควิธีย่อมแล้วแต่ความสามารถของแต่ละคนที่จะสามารถดัดแปลงให้เหมาะสม ดังนั้นนักเรียนจึงมีความคิดเห็นสำหรับการสอนแบบต่างๆ แตกต่างกันไป ทำให้ความคิดเห็นของครูและนักเรียนในเรื่องนี้แตกต่างกัน นอกจากนั้นครูศิลปะและนักเรียนยังมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในเรื่องที่ว่าครูศิลปะควรสอนได้ทุกหน่วยงานที่กำหนดให้นักเรียนเรียน เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าทั้งครูและนักเรียนมีความเห็นในระดับเห็นด้วย แต่นักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนย่อมต้องมีความคาดหวังในตัวเองว่าจะต้องมีความสามารถสอนได้ทุกหน่วยงานที่กำหนดให้นักเรียนเรียนคือทั้ง การวาดภาพระบายสี การปั้นแกะสลัก การออกแบบ การพิมพ์ภาพ และศิลปะประจำชาติ แต่สำหรับครูศิลปะนั้นโดยมากจะเลือกเรียนด้านใดด้านหนึ่งที่ตนเองถนัด ถึงแม้ว่าทุกคนจะได้เรียนพื้นฐานมาแล้วทุกสาขา แต่บางคนอาจไม่ถนัดด้านใดด้านหนึ่งเลยก็ได้ จึงทำให้มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับต่ำกว่า นอกจากนั้นครูศิลปะและนักเรียนยังมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในเรื่องมีการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย เช่น สไลด์ วีดีโอประกอบการสอน เมื่อพิจารณาแล้วทั้งครูและนักเรียนมีความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย แต่ครูมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูศิลปะเห็นความสำคัญในการใช้อุปกรณ์การสอนและสื่อการสอนที่ทันสมัยเพื่อเป็นการสร้างความสนใจนักเรียน แต่ผลของการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยอาจไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควรหาก

ครูไม่ควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด เพราะระดับความสามารถของนักเรียนแตกต่างกัน บางคนอาจไม่เข้าใจถ้าครูไม่คอยให้ความช่วยเหลือและแนะนำเพิ่มเติม

3. ลักษณะครูศิลปะด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนศิลปะศึกษา ทั้งครูและนักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับเห็นด้วยเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งครูและนักเรียนเห็นด้วยว่า การเรียนการสอนที่จะได้ผลที่แท้จริงนั้นควรมีการติดตามการปฏิบัติงาน การประเมินผลมิใช่เพื่อตัดสินให้ใครตกเท่านั้น แต่ต้องประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนด้วยครูผู้สอนต้องเอาใจใส่สังเกตพฤติกรรมด้านสติปัญญา เจตคติ ทักษะ และสังเกตขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด การตรวจผลงานผู้สอนชี้แจงข้อบกพร่องเพื่อให้ทราบว่าสิ่งใดดี สิ่งใดควรแก้ไขปรับปรุง (ชูศรี นาคะจักษ์ 2520 : 17-27) นอกจากนั้นแล้วนักเรียนมีความเห็นระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าครูศิลปะควรให้คะแนนอย่างยุติธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนถือว่าครูเปรียบเสมือนผู้วางมาตรฐานในการตัดสินผลงานของตน (Lowenfeld 1982 : 249-253) ทั้งนักเรียนและครูมีความเห็นสอดคล้องกันในระดับไม่แน่ใจว่า ครูควรเน้นการใช้แบบทดสอบนักเรียน และนักเรียนมีความเห็นในระดับไม่แน่ใจว่า ครูควรเน้นการสอบถามนักเรียน อาจเป็นเพราะว่าวิชาศิลปะศึกษามีธรรมชาติของวิชาเน้นหนักไปในการปฏิบัติ ดังนั้นการวัดผลจึงควรเน้นหนักทางด้านผลการปฏิบัติมากกว่าการใช้แบบสอบถาม

สำหรับการเปรียบเทียบความคิดเห็นตามการรับรู้ของครูศิลปะและนักเรียนในเรื่องการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนศิลปะ ทั้งครูศิลปะและนักเรียนมีความเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปะและนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในเรื่องที่ว่าครูศิลปะควรเน้นการทดสอบการปฏิบัติของนักเรียนเป็นรายบุคคล เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า ทั้งครูและนักเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วย แต่ครูมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์สูงกว่า แสดงว่าครูยังเห็นความสำคัญของการทดสอบโดยการปฏิบัติเป็นรายบุคคล แต่นักเรียนมักไม่ชอบการทดสอบ แต่ชอบให้เก็บคะแนนสะสมจากผลการปฏิบัติงานในระหว่างเรียน ดังนั้นจึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ความคิดเห็นระหว่างครูและนักเรียนแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับครูศิลปะ ครูผู้สอนศิลปะควรมีการปรับปรุงพัฒนาตนเองเพื่อให้มีลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ครูศิลปะควรปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน เนื่องจากมีโอกาสใกล้ชิดกับนักเรียนในการเรียนการสอนมากกว่าครูในสายวิชาอื่น

ด้านการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการสอนศิลปะศึกษา ควรจัดกิจกรรมการสอนเหมาะสมกับลักษณะวิชา เช่น ไม่ควรเน้นการสอนแบบบรรยาย เพราะศิลปะศึกษาเป็นวิชาปฏิบัติ ควรหาวิธีการสอนที่น่าสนใจ เช่น การอธิบายประกอบสื่อการสอน หรืออธิบายประกอบการสาธิตการปฏิบัติงาน ใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยสร้างความสนใจ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจ และเข้าใจอย่างชัดเจน

ด้านการวัดผลประเมินผล ครูศิลปะควรแจ้งวัตถุประสงค์ของการทำงาน เพื่อให้นักเรียนทราบแนวทางการวัดผล ของงานแต่ละชิ้น ควรตรวจงานนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และเน้นพัฒนาการของนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ควรมีการสนับสนุน ส่งเสริมและเห็นความสำคัญของศิลปะศึกษา โดยการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้ครูศิลปะได้มีโอกาสนำไปปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันการผลิตครู อาจใช้แนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแนวทางในการผลิตครูศิลปะที่มีลักษณะที่พึงประสงค์

4. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อคัดเลือกบุคคลทำหน้าที่สอนศิลปะ อาจใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกบุคคลที่มีลักษณะที่พึงประสงค์เหมาะสมกับเป็นครูสอนศิลปะ

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเท่านั้น มิได้ศึกษาถึงตัวแปรที่จะมีผลต่อการวิจัย จึงควรได้มีการศึกษาต่อไปว่า เพศ อายุ ประสบการณ์ หรือคุณวุฒิ มีส่วนทำให้ผลการวิจัยเป็นเช่นไร
2. ควรทำการศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยใช้ตัวอย่างประชากรในเขตการศึกษาอื่นๆ
3. ควรศึกษาลักษณะครูศิลปะที่พึงประสงค์ตามการรับรู้ของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร หัวหน้าหมวด และครูอาจารย์ในสาขาวิชาอื่นๆ
4. ควรศึกษาลักษณะของครูอาจารย์ในทุกๆ แขนงวิชาเพื่อประโยชน์ของการศึกษาของชาติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย